

## Ideiglenes Adatfeldolgozó Központ kialakításának és működésének tapasztalatai a „TRANZIT-72” gyakorlaton

Zombor László őrnagy, Erőss János őrnagy

A Tábori Hadtápfőnökség 1972. évi szeptember 14—23 között — az MNHF, HM h. elvtárs vezetésével — végrehajtott „TRANZIT-72” fedőnevű parancsnoki és törzsvetési gyakorlatán egy ideiglenes Adatfeldolgozó Központ (AFK) került működtetésre.

Az AFK alkalmazásának célkitűzése volt a tábori hadtápfőnökség törzse és szolgálati ág főnökségei közvetlen segítése, kísérletek lefolytatása és tapasztalatok gyűjtése egy ideiglenes AFK létrehozása területén.

Az AFK létrehozásánál, feladatainak megszabásánál az MNHF-ség törzse figyelembe vette az ilyen irányú hazai és külföldi tapasztalatokat, a működtetés reális lehetőségeit. A törzsre háruló feladat újszerűségét már az a tény is bizonyítja, hogy az MN-ben először került sor ilyen komplex összetételű és nagyságú — úgy létszámban, mint technikában — REVA szerv alkalmazására.

Az előzetesen kialakított feltételezés szerint az AFK a gyakorlat folyamán — a többi szolgálati ághoz hasonló keretek között — a REVA szolgálati ág keretén belül működött. A szolgálati ágot a gyakorlatvezető REVA segítője és a gyakorló törzsben működő AFK képviselte. A szolgálat irányítása az előljáró (gyakorlatvezető) parancsai és utasításai (REVA szakmai intézkedése), valamint a THF, illetve TÖF közvetlen intézkedései és az AFK pk. elhatározása szerint valósult meg.

Az AFK létrehozása és működtetése során szerzett tapasztalatok megismerése elősegíti a törzsek ilyen irányú feladatainak jobb megoldását, növeli a szervezési ismereteiket. A teljesen automatizált vezetési rendszerek kialakításáig — elsősorban az adatátviteli lehetőségek javulásával — egyre nagyobb jelentősége lesz a meglévő, helyhez kötött elektronikus számítógépek (ESZG) minden viszonylatban történő felhasználásának. Ez a gyakorlatokat tekintve ideiglenes AFK-ik létrehozását és alkalmazását jelenti, melynek végrehajtására minden törzsnek fel kell készülni.

*Az AFK létrehozása és felkészítése a gyakorlatra*

### I. Szervezeti kialakítás, létszám és technikai biztosítás

A gyakorlatvezetőség egyik célkitűzése volt, hogy tapasztalatokat szerezzen egy AFK — mint a tábori hadtápfőnökség perspektív eleme — al-

kalkulálásában. A kialakításra kerülő AFK-t tehát képessé kellett tenni — szervezetileg is — a THF-ség feladatai megoldásában való közreműködésre. A THF-ség feladatai, a gyakorlat célkitűzései egyaránt megkövetelték egy olyan AFK kialakítását, amely biztosítja a kis- és középgépek, valamint az ESZG alkalmazását.

A megfelelő gyakorlati tapasztalatok hiánya, az MNHF-ség és a REVA szolgálat jelenlegi szűk lehetőségei — az ilyen feladatok megoldására — részletes tervező és szervező munkát kívánt a törzstől. A gyakorlat lefolyása szükségessé tette, hogy az AFK — ha nem teljes állománnyal is — követni tudta a törzset, tehát részeiben mobil legyen. A helyhez kötött ESZG tervezett alkalmazása pedig meghatározta az AFK-on belüli összeköttetés, adattovábbítás feladatainak megoldását.

Az eddigi tapasztalatok alapján legcélszerűbbnek látszott a kisgépek törzsnél, szolgálati főnökségeknél történő szétosztása — ezek feladatainak közvetlen segítésére —, a középgépek mozgó adatfeldolgozó csoportba szervezése és az ESZG rugalmas, többirányú összeköttetési lehetőség megteremtésével való alkalmazása. Ugyanakkor szükségesnek látszott egy — az AFK munkáját — koordináló csoport létrehozása is.

Az AFK szervezete a fenti követelmények alapján az alábbiak szerint került kialakításra:

1. *AFK pság*:

pk.	1 ti.
pk. h.	1 ti.
gk. vez.	1 honv.
  
2. *AFK 1. csoport*: (Információ gyűjtő és eredmény értékelő csoport)
  - a) Állandó állomány:

— információ gyűjtő	1 ti.
— eredmény értékelő	1 ti.
— adattovábbító	1 pa.
— adminisztrátor	1 pa.
  - b) Változó állomány (esetenként a THF-ség törzséből):

— htp. adatszolgáltató	1 ti.
— techn. adatszolgáltató	1 ti.
— vv-i adatszolgáltató	1 ti.
  
3. *AFK 2. csoport* (ESZG-t működtető csoport):

— gép pk.	1 ti.
— ügyeletes mk.	1 ti.
— programbiztosító	1 ti.
— adatvevő és továbbító	1 ti.
— lyukasztó	2 pa.
— operátor (gépkezelő)	1 pa.
— technikus	1 pa.

#### 4. AFK 3. csoport (középgépes csoport):

##### a) MN 5232 gépcsoport:

— pk.	1 ti.
— gépkezelő	4 pa.
— technikus	1 honv.
— gk. vez. (aggr. kez.)	1 honv.

##### b) MN 7203 gépcsoport:

— pk.	1 ti.
— gépkezelő	1 pa.
— technikus	1 honv.
— gk. vez. (aggr. kez.)	1 honv.

##### c) Lyukkártyás gépcsoport:

— Hadtáp Adatfeldolgozó Központ (HAK).

Az összlétszám 29 fő volt, a változó állománnyal együtt. Az MN 7203 gépcsoport — a „PAJZS-72” gyakorlaton való részvétel miatt — csak a gyakorlat 2. mozzanatától vett részt az AFK munkájában. Az állományból az AFK 2. csoport (8 fő) mindvégig az ESZG mellett dolgozott (ZMKA SZK).

Az AFK technikai eszközeit az alábbiak képezték:

##### 1. Kisgépek:

— kézi számológép (VK-1)	10 db
— elektromos számológép (Ascota-114), (Olivetti)	10 db
— elektromos számológép (HUNOR-157), (Soemtron)	7 db

##### 2. Középgépek:

— könyvelő automata (Ascota-170)	3 db
— lyukkártyás gépsor (SZAM)	1 klt

3. Elektronikus gép (MINSZK-22)	1 db
---------------------------------	------

## II. Programbiztosítás

Az AFK alkalmazásának lehetőségeit, feladatának a követelmények szerinti ellátását — a szervezeti lehetőségek mellett — alapvetően a rendelkezésre álló programok határozzák meg. A programok géptípusok szerinti biztosításánál — összhangban a gyakorló törzs és a szolgálati főnökök kívánalmaival — figyelembe lettek véve az MN-ben már kidolgozott, honosított vagy különböző szerveknél rendelkezésre álló programok, valamint az újabb programok kidolgozásának lehetősége a rendelkezésre álló idő és munkaerő függvényében.

A meglevő programok közös jellemzője volt, hogy más vezetési szintre készültek és csak tartalmilag biztosították a tábori hadtáp szintű feladatok megoldását. Az eredménylapok közvetlen megértésére fel kellett készülni a nem megfelelő feliratok átírására, amely az AFK 1. csoport feladata lett.

A programbiztosítási rendszert alapvetően 3 programcsoport képezte, a géptípusoknak megfelelően. A kisgépes programcsoport eredetileg 13 programból állt. Ebből 12 program — mivel ezek a THF-ség szervezeti, számvetési és technikai adatainak kidolgozására készültek — már a gyakorlat felkészítési időszakában megoldást nyert és adattár formájában (bekötve) a gyakorlók rendelkezésére lett bocsátva. Ezáltal a kisgépes programdokumentációk elkészítése, begyakoroltatása szükségtelenné vált.

A középgepes programcsoport 11 programból tevődött össze (ebből egy lyukkártyás volt) és felölelte a törzs és a szolgálati főnökségek előzetes igényeit. A programok közül 3 db az MN 5232-től került átvételre, a többi a felkészítési időszak alatt lett kidolgozva. Az új programok belvétele (kipróbálása) a gépkezelői állomány kiképzésével egyidőben még a gyakorlat előtt került végrehajtásra.

Az elektronikus programcsoportot 12 program képviselte. Ezek részben honosított (lengyel), részben a ZMKA-n kidolgozott és alkalmazott programokból álltak. A programok alkalmazás előtti próbafuttatása — egybekötve az adatgyűjtők és továbbítók gyakoroltatásával — a felkészítési időszak folyamán lett végrehajtva.

A programok alkalmazásához, a tervezett futtatásokkal arányban biztosítani kellett minden programhoz szükséges adatlapot és a középgepes programokhoz még az eredményúrlapokat is. Összességében az AFK programbiztosítási rendszerét 13 kis-, 11 közép- és 12 elektronikus program képezte. A gyakorlat kezdetére — miután 12 program előzetesen kidolgozást nyert — az AFK 24 program futtatására (feldolgozására) állt készen.

### III. Az AFK üzemképességének biztosítása

A gyakorlatra biztosított számítástechnikai eszközök folyamatos üzemeltetésének biztosítása az eszközökhöz rendszeresített kiszolgáló állománnyal, vezényléssel, illetve a polgári javító vállalat (ITV) bevonásával került megoldásra.

A feladat megoldása magában foglalta a technikai eszközök kipróbálását, előkészítését a gyakorlatra, valamint a meglévő hiányosságok megszüntetését. Továbbá biztosítani kellett a legszükségesebb tartalék javító anyagok begyűjtését és a javításokhoz szükséges hitelkereteket.

A feladat megoldása a felkészülési időszakban csak részben járt sikerrel. A középgepek nagyfokú elhasználódása állandó hibaforrásként jelentkezett még a gyakorlat folyamán is. A technikai eszközök alkalmazását jelentősen befolyásolta — elsősorban a táborhelyen — a megfelelő stabilizátorok hiánya. Az ESZG technikai kiszolgálását a rendszeresített állomány látta el. A gép a gyakorlat folyamán kifogástalanul működött.

A polgári javítóvállalattal (ITV) a várható javítások időbeni elvégzésére meg egyezés született a szerelők géphez, illetve a gépek vállalathoz történő szállítása és soron kívüli javítása kérdéseiben. Ennek érdekében szükséges volt az AFK részére egy külön gépkocsit biztosítani.

A gépek közvetlen technikai kiszolgálása mellett az AFK üzemképességének feltételét jelentette az egyes adatfeldolgozó csoportok megfelelő összeköttetésének biztosítása is. A feladatok és adatok továbbítása az egy-

mástól távol települő — egyes esetekben 50—70 km-re — AFK részek között csak folyamatos összeköttetéssel volt megoldható. Az alapvető összeköttetést közvetlen és közvetett távbeszélő vonalak biztosították. Kiegészítő összeköttetésre futárgépkocsi és helikopterjárat — ez csak a kitelepülés után — került megszervezésre.

#### IV. Az AFK munkájának megszervezése

Az AFK előtt álló feladatok zavartalan megoldásának biztosítása már a felkészülési időszakban megkövetelte az AFK tervezett csoportjai egyes részeinek összekovácsolását és gyakoroltatását. Ezenkívül a munkafolyamatok kialakításához, a feladatoknak a törzs munkájához való illesztéséhez részleteiben tisztázni kellett:

- az AFK helyét és szerepét;
- a várható feladatokat és ezek mozzanatonkénti megoszlását;
- a törzssel és a szolgálati főnökségekkel való együttműködés kérdéseit;
- az AFK vezetését és irányítását;
- az AFK áttelepítését, őrzés-védelmét, ügyvitelét stb. érintő kérdéseket.

1. Az AFK elhelyezésének, feladatainak tisztázására kidolgozásra és jóváhagyásra kerültek az alábbi tervek:

- terv a THF-ség AFK működésére (1. sz. mellélet);
- THF-ség AFK települése a helyőrségben (2. sz. melléklet);
- THF-ség AFK települése a táborhelyen (3. sz. melléklet).

A tervek alapján a gyakorlaton résztvevő állomány már a felkészülés időszakában megismerhette az AFK feladatát összességében és mozzanatonként is.

2. Az együttműködés, összeköttetés, őrzés-védelem és ügyviteli kérdések szabályozására a gyakorlat első napján kiadásra került a „THF-ség Számítástechnikai Intézkedése”. Ez az említett feladatokon kívül tartalmazta még az AFK állományát, az 1—3. számú mellékleteket és egy elosztót a törzs és a szolgálati ágak részére kiadásra kerülő technikai eszközökről.

3. Az AFK, mint REVA szerv vezetésére kidolgozásra kerültek — a gyakorlatvezetőség részére — a REVA szakmai intézkedések a gyakorlat mozzanatainak megfelelően.

4. Az AFK állományának felkészítése feladatismertető, gyakorló és összekovácsoló kiképzések kerültek levezetésre, a kialakított munkacsoportoknak megfelelően.

5. Az AFK állománya felkészítésének tapasztalatai szerint a jövőben a tervezett beosztásokba, csak a megfelelő képesítéssel rendelkező személyek kerülhetnek, mivel a betanításhoz szükséges idő, technikai eszköz és tanerő biztosítása nehézségekbe ütközik.

#### *Az AFK munkája a gyakorlaton*

A tábori hadtápfőnökség AFK-jának alkalmazását alapvetően meghatározták a gyakorlat célkitűzései, melyek szerint:

— elsősorban a gyakorlaton résztvevő törzs és szolgálati főnökségek hagyományos munkafolyamatának kialakítása során kellett tapasztalatokat szerezni — a gépi adatfeldolgozás — az AFK felhasználásában;

— továbbá vizsgálni kellett a meglevő — más hadtáp szintekre kidolgozott — hadtáp programok THF-ségi szinten való alkalmazhatóságát, és ezeknek a törzsmunkával való kapcsolatát;

— és végül az AFK — mint a THF-ség perspektív eleme — létrehozása (kialakítása) szükségességének megállapítását.

Az AFK — bár teljes állománnyal csak a gyakorlat első napján alakult meg —, részeivel már a gyakorlat felkészítési időszakában is hajtott végre feladatokat. Ezek elsősorban a felkészülést szolgálták és az alábbi feladatokból álltak:

— a gyakorlat vezető állományának tájékoztatása az AFK helyéről, szerepéről, feladatáról;

— az érintett szolgálati főnökségek bevonása a középgépes és elektronikus programok kísérleti megoldásaiba;

— a tábori hadtáp tervezett előrevonása számvetései egyes részeinek ESZG-s megoldása az eredmények összehasonlítására;

— a kisgépes programokból készülő adattár már elkészült részeinek a törzsek rendelkezésére bocsátása felhasználás céljából;

— adatlapok és eredményürlapok előkészítése a gyakorlatra stb.

A gyakorlaton végzett munkát az egyes mozzanatok sajátosságai mellett mindvégig befolyásolták a kialakult munkakörülmények.

## I. Az AFK munkakörülményei

Az AFK által megoldott feladatok — vezetés, irányítás és munkafolyamat szempontjából — alapvetően egységesen kerültek végrehajtásra. A kialakult külső körülmények alapján mégis két részre bonthatók:

1. A helyőrségben való település alatt, ahol a munkák elvégzését alapvetően meghatározta:

— az állandó stabil áramszolgáltatás, minden eszköz működőképesége;

— a javító vállalat közelsége, a hibák gyors felszámolása;

— az AFK 2. csoport (ESZG-s) közelsége, a megoldott feladatok gyors eljuttatása az érdekeltekhez.

2. A táborhelyen való település alatt, amelyet jellemzett:

— az áramszolgáltatás elégtelensége, ezáltal a kisgépek felhasználhatatlansága a törzsek részéről;

— a javító vállalattól való nagy távolság, amely az esetleges hibák kijavítását csak egynapos intervallumban tette lehetővé;

— az AFK 2. csoport távolsága, a megoldott feladatok gk.-val 3 óra, helikopterrel (nappal) 1 óra alatt történő lejuttatása a törzshöz.

E külső körülmények mellett még hatással voltak az AFK munkájára az alábbi belső problémák is:

- a hagyományos törzsmunka és a gépi adatfeldolgozás közötti el-  
lentmondások;
- a gyakorló törzs, a szolgálati főnökségek és az AFK személyi állomá-  
mányának összekovácsolatlansága;
- az AFK munkájának megszervezésében való járatlanság stb.

A fenti tényezők ellenére az AFK összességében teljesítette a megsza-  
bott célkitűzéseket és feladatokat.

## II. Az AFK munkája a gyakorlat mozzanatai szerint

### 1. Az I. mozzanat folyamán:

A megalakult AFK a működőképesség elérése után a következő fel-  
adatokat hajtotta végre:

- a törzs hadműveleti osztályával együttműködésben kidolgozta a  
törzsmunka hálótervét 2 változatban;
- a törzset és a szolgálati főnökségeket ellátta az elkészített — bekö-  
tött — adattárral és a részükre meghatározott kisgépekkel;
- végrehajtotta a törzs és a szolgálati főnökségek által igényelt kö-  
zépgépes és elektronikus adatfeldolgozásokat;
- közreműködött az adatlapok előkészítésében és az eredménylapok  
értékelésében;
- biztosította az AFK technikai eszközeinek folyamatos üzemelteté-  
sét, a keletkezett kis- és középgépes hibák megszüntetését.

### 2. A II. mozzanat folyamán:

A támadó hadművelet hadtápbiztosítása érdekében az AFK végre-  
hajtotta:

- a tervezett áttelepítésekhez — a manuális adatokkal való összeha-  
sonlítás és felhasználás érdekében — a menetszámvetés egyes részeinek  
gépi megoldását;
- az anyagi ellátás és szállítás kérdései tisztázására futtatásra kerül-  
tek a feltöltéssel, készletelosztással kapcsolatos programok;
- a tömegpusztító fegyverekkel vívott harcra való áttérés lehetősé-  
geinek értékelésére — a tervezett első tömeges atomcsapások alapján —  
megoldásra kerültek a sugárhelyzetet és sugárszintet értékelő programok;
- felkészült az AFK áttelepülésének — a szükséges feladatok meg-  
oldása melletti — végrehajtására.

### 3. A III. mozzanat folyamán:

Az AFK — a „PAJZS-72” gyakorlatról beérkező középgépes részleg-  
gel kiegészülve — biztosította:

- az áttelepülés zavartalan végrehajtását;
- a helikopteres futárjárat megszervezését;
- az atomcsapások értékeléséhez szükséges programok futtatását;
- a tömeges atomcsapások utáni helyzet minden oldalú tisztázásához  
— a hadműveleti tevékenység folytatásához — szükséges anyagi, egész-  
ségügyi és szállító programok futtatását;

- közgépeken a szolgálati főnökségek részére szükséges számvetések, ellátási tervek, anyagnyilvántartások és összesítések megoldását;
- az AFK felkészülését a gyakorlat után rendezett számítástechnikai bemutatóra.

Az egész gyakorlat folyamán — a megoldott programok mennyiségét tekintve (4., 5. sz. mellékletek) — napi átlagban 7 elektronikus és 3 közgépes program került megoldásra. A programok hatékonysága — a manuális megoldással szemben — elérte a kívánt szintet (6., 7. sz. mellékletek).

### *Az AFK alkalmazásának tapasztalatai*

A tábori hadtápfőnökség AFK-jának működtetése során szerzett és általánosítható tapasztalatok az alábbiakban foglalhatók össze:

#### *I. Az AFK kialakításában és felkészítésében:*

##### *1. Az AFK létrehozása területén*

Egyértelműen tisztázódott, hogy bármilyen szintű gyakorló szerv számítástechnikai kiszolgálására létrehozott ideiglenes AFK kijelölt vezető állományának elsőrendű feladata a kiszorgálandó szerv minden oldalú megismerése. Az AFK szervezeti kialakítása előtt — a gyakorlat célkitűzéseit figyelembe véve — fel kell mérni a gyakorló törzs igényeit:

- az elektronikus programok;
- a közgépes programok alkalmazását illetően, illetve;
- tisztázni kell a törzs kisgépekkel való ellátásának követelményeit.

A továbbiakban meg kell határozni az AFK-al szembeni követelményeket, az alkalmazás tervezett formáját és a gyakorlat lefolyásának menetét. Ezen kívül:

- az AFK alárendeltségét;
- az AFK vezetésének és irányításának módszerét;
- elképzeléseket az AFK munkájának felhasználására (hagyományos törzsmunka helyett vagy vele párhuzamosan);
- az egyes mozzanatokban tervezett gépi feladatokat;
- a működtetés körülményeit (helyőrségben, táborhelyen stb.).

A fenti feladatok megismerése után — figyelembe véve a rendelkezésre álló időt és szervezői kapacitást — közölni kell a gyakorlatot tervező törzsszel:

- milyen programok futtatása látszik biztosítottnak;
- mely programok alkalmazhatók a már meglevők közül;
- milyen programok kidolgozása valósítható meg a gyakorlat kezdetéig;
- mennyi és milyen típusú technikai eszköz biztosítható a gyakorlók és az AFK részére;
- az AFK javasolt szervezete;
- az összeköttetés, adattovábbítás javasolt módszerei és lehetőségei;
- a gyakorlatot szervező törzs feladatai az AFK létrehozása és alkalmazása érdekében.



A problémák közös tisztázása után el kell készíteni az AFK működésére vonatkozó tervet (pl.: 1. sz. melléklet) és a tervezett (javasolt) állománytáblát. Ezen kívül a feladatok időbeni végrehajtására részletes munkatervet kell készíteni, mely tartalmazza:

- a személyi állományt honnan, mikorra, ki biztosítja;
- a technikai eszközök biztosításának útja és módja;
- a programok biztosítása;
- új programok szervezésében ki működjön közre, a kipróbálás ideje és helye;
- az ESZG alkalmazására tervezett gépidők biztosítása;
- az AFK munkájához szükséges nyomtatványok biztosítása;
- a javításokhoz szükséges technikai állomány, javító vállalat, hitelkeretek biztosítása;
- az AFK állományának összekovácsolása;
- híradóvonalak, összeköttetések biztosítása (gk.-k, helikopterek stb.);
- az elhelyezési körletek (helyőrségben és táborhelyen);
- az AFK teljes készenlétének időpontja és helye.

### **2. Az AFK vezetése és alkalmazása területén**

Az AFK folyamatos munkájának biztosításához ezen a területen rögzíteni kell:

- hogyan történik az AFK vezetése és irányítása a gyakorlaton;
- ki játssza a szakmai előjáró szerepét és hogyan;
- az AFK közvetlen alárendeltsége, a közvetlen feladatmegszabás módja és formája;
- az egyes mozzanatokban előreláthatóan megoldandó feladatok sorrendje és időtartama;
- a megoldott feladatok felhasználása;
- az AFK áttelepülésének tervezett rendje (egy vagy több lépcsőben);
- az összeköttetés biztosításának módja;
- az őrzés-védelem megszervezése;
- az AFK által készítendő jelentések rendje, tartalma és ideje.

### **3. A feladatok gépi megoldásának biztosítása és az AFK belső munkaszervezése területén**

A feladatok gépi úton való megoldása megköveteli a törzs és a szolgálati főnökségek, valamint az AFK szoros együttműködését, ennek érdekében:

- a gyakorló állományt meg kell ismertetni az AFK feladatával, lehetőségeivel és az együttműködés tervezett rendjével;
- a törzseket és a szolgálati főnökségeket — a szükséges mérvben — fel kell készíteni a programokhoz szükséges adatlapok kitöltésére (adatszolgáltatásra) és a kapott eredmények felhasználására (értékelésére);
- az új programok elkészítésébe és kipróbálásába az érintett szerveket be kell vonni;
- a szervek részére biztosított technikai eszközök kezelésére az állományt ki kell oktatni.

Az AFK belső munkájának megszervezésére — a feladatok gyors, időbeni végrehajtására — tisztázni kell:

- a feldolgozások — géptípusok szerinti — folyamatát;
- a vezetési, jelentési és ellenőrző feladatokat;
- a belső ügyvitelt és kapcsolatát a külső ügyvitellel;
- az AFK munka- és életkörülményeinek szabályozását;
- az AFK ügyviteli szolgálatának megszervezését;
- a folyamatos üzemképesség biztosításának végrehajtását;
- az AFK munkájának dokumentálását;

Célszerű ezen feladatok tisztázására kidolgozni az AFK Szervi (működési) Határozványát és az összekovácsolási feladatokat már ennek alapján végrehajtani.

## II. Az AFK alkalmazásában

A gyakorlat bebizonyította, hogy a tábori hadtápfőnökség vonatkozásában távlatilag tervezett AFK létrehozása — a törzs és a szolgálati főnökségek nagyvolumenű manuális feladatainak megoldására — szükségsszerű. Az AFK végleges szervezeti kialakítása még további elemzéseket és kísérleteket kíván, de már jelenleg is látható, hogy:

- az AFK-t úgy középgépes, mint elektronikus feladatok megoldására képessé kell tenni;
- a kisgépeket — stabilizátorral ellátva — a törzsek tömegeszközévé kell tenni;
- az AFK zavartalan munkája csak önálló áramforrással biztosítható.

A gyakorlaton kísérletképpen alkalmazott programok — elsősorban középgépes vonatkozásban — továbbfejlesztést kívánnak az alábbiak szerint:

- tegyék lehetővé a tábori hadtápszinten való feladatmegoldást;
- a hadtápbiztosítás magyar sajátosságait tükrözve közvetlenül legyenek felhasználhatók a törzsmunkában;
- komplex programként kerüljenek kidolgozásra és adattárra épülve biztosítsák a megoldási idő további csökkentését.

A programok alkalmazására úgy a törzseket — az őket érintő mérvben —, mint az AFK-t fel kell készíteni. A jelenlegi programok — meglévő hiányosságaik ellenére — felhasználhatók gyakorlatokon és törzsfoglalkozásokon, a személyi állomány ilyen irányú ismereteinek bővítésére, a gépi adatfeldolgozás lehetőségeinek és alkalmazásának megismerésére.

Az AFK vezetését és irányítását a továbbiakban is célszerű a TÖF alárendeltségében végrehajtani. Az AFK munkájának elősegítése — a feladatok időbeni megadása, adatszolgáltatás, személyi vagy technikai biztosítás stb. — csak a TÖF közvetlen vezetésével biztosítható, természetesen az AFK pk. bevonásával.

Az ideiglenesen szervezett AFK feladatát alapvetően megoldotta, szervezete a gyakorlat egész folyamán működőképes volt. A feldolgozott

középgépes programok közvetlen, az elektronikus programok részben közvetlen, másrészt közvetett felhasználást nyertek.

A gépi feladatok hatékonysága — elsősorban munkaidő tekintetében — a manuális feladatokkal szemben jelentősen változtatni tudna a törzsmunka jelenlegi feszítettségén.

Napjainkban az automatizált vezetési eszközök és rendszerkísérletek gyakorlati szakaszába érkeztünk el. Az eszközök béke és háborús felhasználásának kísérletei minden vezetési szintre kiterjedtek. Elsősorban nemzetközi, de hazai viszonylatban is. Éppen ezért tisztjeinknek és törzseinknek is fel kell készülni ezen eszközök alkalmazására, ill. a gépi adatfeldolgozás eredményeinek felhasználására. Ennek egyik útja, hogy az általunk elért, ma még csak szerény eredményeket és tapasztalatokat minél szélesebb parancsnoki réteg számára megismerhetővé tegyük.

*Megjegyzés:* Az 1., 2. és 3. sz. mellékletek a folyóirat végén található.

## A gyakorlaton feldolgozott elektronikus programok

Fsz.	A program		Napok							Ösz- szesen	
	sz.	megnevezése	14	15	16	17	18	19	20		21
1.	C-1	Menetszámvetés	1	1				1			3
2.	C-2	Eü. biztosítás		1	1		3				5
3.	C-3	Ag-i bizt. HTP-1	1	1	2	3	1			1	9
4.	C-4	Gk. száll. terv HTP-2		1						1	2
5.	C-5	Techn. biztosítás lehetőségeinek értékelése		4		2					6
6.	C-6	Anyagi készletek feltöltése HTP-3	1	1	1	1					4
7.	C-7	Tö. munka hálóterve	1	1							2
8.	C-9	Készletek átcsoportosítása				1					1
9.	C-10	Terep, légtér sugárszint zónák A, B, C teljes lebontása	1	1		3		2	2		9
10.	C-11	Terep, légtér sugár adag meghatározása időben						2	2		4
11.	C-12	Terep, légtér sugár szennyezés meghatározása		1		3		2	2		8
<b>Összesen:</b>			<b>5</b>	<b>12</b>	<b>4</b>	<b>13</b>	<b>4</b>	<b>7</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>53</b>

## A gyakorlaton feldolgozott középgépes programok

Fsz.	A program		Napok							Ösz- szesen	
	sz.	megnevezése	14	15	16	17	18	19	20		21
1.	B-0	Operatív ag. biztosítási számvetés		3	1						4
2.	B-1	Kim. a száll. eszk. kap-ról (va., ku., vízi)			4						4
3.	B-3	Élm. ellátási terv			1		1				2
4.	B-4	Űza. számvetések	1								1
5.	B-5	Hátrahagyott ruh. klt-ek összesítése								1*	1
6.	B-6	Élm. elosztó					2	3			5
7.	B-7	Gyógyszer szükségleti számv.						1	3		4
8.	B-10	Elhe. ag. nyilvántartás	1								1
9.	B-11	Mű. ag. nyilvántartás		1							1
Összesen:			2	4	6	—	3	4	3	1*	23

\* 14-e előtt került végrehajtásra

**A gyakorlaton alkalmazott programok hatékonysága  
középgépen**

megnevezése	A megoldott feladatok			Időráfordítás		Idő- nyerés
	kézi adat- bevitel	automatikus eredmény		géppel	kézzel	
		adat	%-ban			
B-0 Operatív anyag- biztosítási szám- vetés	8	19	70	20'	270'	250'
B-1 Kimutatás a száll. eszk.-k kapacitásáról	12	23	65	90'	180'	90'
B-3 Elm. ellátási terv	12	22	64	60'	180'	120'
B-4 Űza. számve- tések	22	14	39	60'	360'	300'
B-5 Hátrahagyott ruh. klt.-k össze- sítése	Lyukkártyás feldolgozás			600'	1800'	1200'
B-6 Élelmezési elosztó	22	23	51	20'	90'	70'
B-7 Gyógyszer szüks. számvetés	20	9	31	180'	1200'	1020' <sup>1</sup>
B-9 Elhe. szükség- leti számvetés	30	31	51	90'	180'	90'
B-10 Elhe. anyag nyilvántartás	15	23	61	90'	240'	150'
B-11 Műszaki anyag nyilvántartás	6	4	40	25'	90'	65'

**Megjegyzés:**

<sup>1</sup> 160 gyógyszerfajta esetén

**A gyakorlaton alkalmazott programok hatékonysága  
elektronikus számítógépen**

Megoldott feladatok	A feldolgozás ideje				Haté- konyság
	kézzel	géppel			
		adatlap készítés	fel- dolgozás	összesen	
C-1 Előrevonási számvetés	6 óra	60'	60'	2 óra	3× <sup>1</sup>
C-2 Egészségügyi biztosítási számvetés	4 óra	30'	30'	1 óra	4×
C-3 Anyagi biztosítási számvetés	6 óra	80'	40'	2 óra	3×
C-4 Gk. száll. terv	4 óra	70'	50'	2 óra	2×
C-5 Technikai bizt. lehetőségeinek ért.	15 óra	80'	120'	3 óra	5×
C-6 Anyagi klt.-k feltöltése	6 óra	60'	60'	2 óra	3×
C-7 Törzsmunka hálótérve	5 óra	130'	20'	2 óra 30'	2× <sup>2</sup>
C-8 Anyagi bizt. lehetőségeinek értékelése	2 óra	50'	10'	1 óra	2×
C-9 Ruh. klt.-k átcsoportosítása	4 óra	80'	20'	1 óra 40'	3× <sup>3</sup>
C-10 Sugárszint előrejelzés		30'	60'	1 óra 30'	
C-11 Sugárszennyeződé- s időben	10 óra	30'	50'	1 óra 20'	2×
C-12 Teljes sugár- szennyeződés		40'	180'	3 óra 40'	

**Megjegyzés:**

<sup>1</sup> 3—5 menetvonal és azokon 1—5 menetoszlop haladása esetén

<sup>2</sup> kb. 50 tevékenység alkalmazása esetén

<sup>3</sup> 15 raktárból 18 alárendelt felé történő elosztásról